

T. B. M. M. (S. Sayısı : 78)

21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/448)

T.C.

Başbakanlık

9.5.1988

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K. K., Gn. Md. 07/101-2154/02261

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 24.4.1988 tarihinde kararlaştırılan «21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı» ve gerekçesi ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

GENEL GEREKÇE

1111 sayılı Askerlik Kanununa 2299 sayılı Kanunla eklenen ve daha sonra 2539 ve 3031 sayılı kanunlarla değiştirilen ek 1 inci madde ile getirilen dövizle askerlik sisteminin, günün değişen ve gelişen şartları karşısında yeniden düzenlenmesi zorunlu hale gelmiştir.

Bir yandan Türk Parasının yabancı ülke paraları karşısındaki değerinin değişmesi, diğer taraftan 1111 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde 3081 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle getirilen bedelli askerlikteki bedel miktarının azlığı, dövizle askerlikten yararlanacak yükümlüler arasında yakınmalara yol açmıştır.

Belirtilen nedenlerle dövizli askerlikte uygulanan bedel miktarının 14 818 Batı Alman Markından 10 000 Batı Alman Markına indirilmesi maksadıyla tasarı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Tasarının bu maddesi ile 1111 sayılı Askerlik Kanununun ek 1 inci maddesinde değişiklik yapılarak oturma ve çalışma iznine sahip olarak en az bir yıl süre ile yabancı bir ülkede işçi, işveren sıfatıyla veya herhangi bir meslek veya sanatı icra etmek üzere bulunan yükümlülerin iki aylık temel askerlik eğitimini yapmaları ve 10 000 Batı Alman Markı veya karşılığı olan yabancı ülke parasını 32 yaşını tamamladıkları yılın sonuna kadar ödemeleri halinde vatan ödevini yerine getirmiş sayılacakları belirtilmiştir.

Maddeye, ödenecek yabancı ülke para cinsleri sınırlı tutulmuş, yönetmelikte belirtilen para cinslerinden ödeme esas alınarak, yükümlünün bulunduğu yabancı ülke parasının «uluslararası para piyasasında diğer paralara serbestçe çevrilebilir» paralardan olması halinde ödenecek paranın miktarının her malî yılbaşında o malî yılbaşındaki çapraz kurlar esas alınarak Millî Savunma Bakanlığınca tespit edileceği hükme bağlanmış; sık sık kanun değişikliğine başvurulmaması için ödenecek para miktarını bir katına kadar artırmaya veya yarısına kadar eksiltmeye Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Madde 2. — Ek 2 nci maddede değişiklik yapılarak, dövizli askerlikten elde edilen yabancı paraların; bütçeye gelir kaydedildiği tarihte Millî Savunma Bakanlığınca kullanılacağı tarih arasındaki kur farklarından etkilenmesini önlemek ve aynen kullanımını sağlamak amacıyla T.C. Merkez Bankasında Millî Savunma Bakanlığı adına açılacak özel döviz hesabına Batı Alman Markı olarak kaydedileceği vurgulanmış, ayrıca paranın sarf şekli açıklanmıştır.

Madde 3. — Eklenen Geçici 24 üncü madde ile, ek 1 inci madde hükümlerinden yararlanıp ödemelere başlamış, fakat iki aylık temel askerlik eğitimine başlamamış olan yükümlülerin de lehe olan yeni hükümden faydalanabilmeleri amaçlanmış ve 10 000 Batı Alman Markı veya karşılığı kadar yabancı ülke parasından fazla ödemiş olanlara bu miktarın üstünde kalan yabancı ülke parasının ödeme tarihindeki resmî kur üzerinden karşılığının Türk Lirası olarak iade edilmesi; bu meblağdan az ödemiş olanların ise noksan ödedikleri kısmı 32 yaşını doldurdukları yılın sonuna kadar tamamlamaları hükme bağlanmıştır.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ek 1 inci madde hükümlerinden yararlanarak, iki aylık temel askerlik eğitimine başlamış veya bu eğitimi tamamlamış olanlara ise, 10 000 Batı Alman Markı veya karşılığı yabancı ülke parasından fazla ödemiş olsalar dahi herhangi bir iadenin yapılmayacağı; bunların eksik ödemeleri varsa 32 yaşını tamamladıkları yılın sonuna kadar noksan ödemelerini tamamlayacakları belirtilmiştir.

Eklenen Geçici 25 inci maddede, dövizli askerlikle ilgili önceki uygulamalara açıklık getirmek amacıyla, Kanunun yürürlüğe girmesinden önce dövizli askerlikten yararlananlara 1111 sayılı Kanuna 3031 sayılı Kanunla eklenen dövizli askerlikle ilgili madde hükümlerinin tatbik edileceği belirtilmiştir.

Madde 4. — Yürürlükle ilgilidir.

Madde 5. — Yürütme ile ilgilidir.

Millî Savunma Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Millî Savunma Komisyonu

25.5.1988

Esas No. : 1/448

Karar No. : 10

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

21.6.1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı, Komisyonumuzun 25.5.1988 tarihli 6 ncı Birleşiminde ilgili Millî Savunma ve Maliye ve Gümrük Bakanlıkları temsilcilerinin iştirakiyle görüşüldü.

Tasarının gerekçesinde de kısaca arz ve izah edildiği üzere, yurt dışında en az 1 yıl süre ile oturma veya çalışma iznine sahip olarak işçi veya işveren sıfatıyla veya herhangi bir meslek veya sanatı icra etmek üzere bulunan ve 1111 veya 1076 sayılı kanunlara tabi yükümlüler, 20.3.1980 yılında çıkarılan 1299 sayılı Kanun hükümlerine göre 1.3.1980 tarihinde 600 000 Türk Lirasının karşılığı olan 14 818.47 Alman Markını peşin veya 32 yaşın sonuna kadar eşit taksitlerle ödemek ve 2 aylık temel askerlik eğitimlerini yapmak şartıyla vatan hizmetini yerine getirmiş sayılmaktadırlar.

14 818.47 Alman Markının bugünkü kura göre Türk Parası karşılığı 11 369 110 TL'dir. Bedelli askerlikte bedel miktarı ise 2 500 000 TL. olup her iki yükümlüler arasında büyük fark bulunmaları haklı tepkilere, yakınmalara sebebiyet vermektedir. Bu mahzuru kısmen gidermek, dövizle askerlik sisteminin günün gelişen ve değişen şartları karşısında yeniden düzenlemek maksadıyla hazırlanan tasarının tümü Komisyonumuzca prensip olarak kabul edildikten sonra maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında (Genelkurmay Başkanlığı tarafından tespit edilecek öncelikler doğrultusunda) ibaresi çıkarılmış, ayrıca yürürlükteki metinde de olduğu gibi sarfedilemeyen ödeneklerin gelecek yıllarda da sarfedilebilmesi için ikinci fıkrada bazı değişiklikler yapılmış ve 2 nci madde bu şekliyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 3 üncü maddesi ile 1111 sayılı Kanuna 24 ve 25 inci Geçici Maddeler ilave edilmek istenmektedir. Ancak, 1111 sayılı Kanunun geçici madde sayısı 24'tür. 24 üncü geçici madde aslında 303 sayılı Kanunla 1111 sayılı Kanuna numarasız olarak eklenmiştir. 291 sayılı Kanun Hükümünde Kararname ile numara teselsül ettirilmiş ve böylece geçici madde 24 olmuştur. Bu nedenle geçici madde numaraları bir atlayarak 25 ve 26 olarak düzeltilmiş ve 3 üncü madde bu şekliyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının yürürlük ve yürütme maddeleri olan 4 ve 5 inci maddeler Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İşbu Raporumuz Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan
Recep O. Ergun
Kayseri

Kâtip
Mehmet Gürbüz Şakranlı
Manisa

Üye
Rifat Diker
Ankara

Üye
Mustafa Bozkurt
Aydın

Üye
İsmet Tavgaç
Bursa

Üye
Rüştü Kâzım Yücelen
İçel

Üye
Ramiz Sevinç
İzmir

Sözcü
Burhan Cahit Gündüz
İzmir

Üye
Kâzım Ulusoy
Amasya

Üye
Abdullah Cengiz Dağyar
Antalya

Üye
Hilmi Ziya Postacı
Aydın
Karşı görüşüm ektedir.

Üye
Sabahattin Aras
Erzurum

Üye
İsmail Dayı
Balıkesir

Üye
Ali Şahin
Kahramanmaraş
İmzada bulunamadı.

Üye
Hasan Zengin
Manisa

KARŞI OY YAZISI

Bu tasarı ile yurt dışındaki yükümlülerimize bedel ödeyerek kısa sürede askerlik yapabilme sağlanmaktadır.

Yurt içindeki yükümlülerimize de bedel karşılığı kısa süre uygulanabilir. Yabancı para DM olarak alındığında ve değişik hali ile bile de arada büyük fark vardır.

Bütün bunlardan önemlisi bir bedel ödeyerek askerlik hizmetinin kısaltılması; bu hizmetin yapılmasını varlıklı olan ve olamayanlar arasında farklılık getirmektedir.

Bu konuda karşı görüşüm nedeni ile; tasarı üzerinde karşı görüşüm saklıdır.

Hilmi Ziya Postacı
Aydın Milletvekili

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun ek 1 inci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Oturma veya çalışma iznine sahip olarak, en az bir yıl süre ile yabancı bir ülkede, işçi, işveren sıfatıyla veya herhangi bir meslek veya sanatı icra etmek üzere bulunan, 1111 sayılı Askerlik Kanunu ile 1076 sayılı Yedeksubay ve Yedek Askeri Memurlar Kanununa tabi yükümlüler, durumlarını ispata yarayan belgelerle birlikte bağlı buldukları konsolosluklar aracılığıyla askerlik şubelerine başvurmaları halinde, 10 000 Batı Alman Markı veya karşılığı kadar yönetmelikte belirtilecek yabancı ülke parasını, başvuru tarihinden başlayarak 32 yaşını tamamladıkları yılın sonuna kadar ödemeleri ve iki aylık temel askerlik eğitimine tabi tutulmaları suretiyle, vatan ödevini yerine getirmiş sayılırlar.

Ödemeler, yönetmelikte belirtilen para cinsinden ve 10 000 Batı Alman Markının karşılığı olmak kaydı ile, yükümlünün bulunduğu ülkenin parası ile yapılır. Alman Markı dışında olup da uluslararası para piyasalarında diğer paralara serbestçe çevrilebilir olan paraların miktarı ise her malî yılbaşında o malî yılbaşındaki çapraz kur- lar esas alınarak Millî Savunma Bakanlığı tarafından tespit ve ilan olunur.

Yukarıda belirtilen döviz miktarını yarısına kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.»

MADDE 2. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun ek 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Ek Madde 2. — Yurt dışında çalışan askerlik yükümlülerinin yabancı ülke parası üzerinden yaptıkları ödemeler, T. C. Merkez Bankasında Millî Savunma Bakanlığı adına açılacak özel döviz hesabına Batı Alman Markı olarak kaydedilir.

Özel döviz hesabına kaydedilen bu dövizler, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacı bulunan silah ve malzemenin tedariki ve yurt savunmasına destek sağlayan yatırımları karşılamak amacıyla Genelkurmay Başkanlığı tarafından tespit edilecek öncelikler doğrultusunda, Millî Savunma Bakanlığının vereceği talimata uygun olarak T. C. Merkez Bankasınca Türk Lirası nakdî aranmaksızın bekletilmeden transfer edilir. Transfer edilen miktardan kesin harcamaya dönüşen kısmı gider belgelerine dayanılarak transfer tarihindeki döviz alış kuru üzerinden ilgili bütçeye gelir, ödenek ve gider kaydolunur. Bu amaçla, Maliye ve Gümrük Bakanlığı ilgili bütçelerde tertip açmaya yetkilidir.»

MADDE 3. — 1111 sayılı Askerlik Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

«GEÇİCİ MADDE 24. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, ek 1 inci madde hükmü gereğince iki aylık temel askerlik eğitimine başlamamış olanlardan 10 000 Batı Alman Markından veya karşılığı yabancı ülke parasından fazla ödemiş olanlara, bu miktarın üstünde kalan yabancı ülke parası ödeme tarihindeki resmî kur üze-

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**21.6.1927 Tarihli ve 1111 Sayılı Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında
Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun ek 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ek Madde 2. — Yurt dışında çalışan askerlik yükümlülerinin yabancı ülke parası üzerinden yaptıkları ödemeler, T.C. Merkez Bankasında Millî Savunma Bakanlığı adına açılacak özel döviz hesabına Batı Alman Markı olarak kaydedilir.

Özel döviz hesabına kaydedilen bu dövizler, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacı bulunan silah ve malzemenin tedariki ve yurt savunmasına destek sağlayan yatırımları karşılamak amacıyla, Millî Savunma Bakanlığının vereceği talimata uygun olarak T.C. Merkez Bankasınca bekletilmeden transfer edilir. Transfer edilen miktardan kesin harcamaya dönüşen kısmı gider belgelerine dayanılarak transfer tarihindeki döviz alış kuru üzerinden ilgili bütçeye gelir, ödenek ve gider kaydolunur. Bu amaçla ilgili bütçelerde tertip açmaya Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir.

MADDE 3. — 1111 sayılı Askerlik Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 25. — Tasarının Geçici Madde 24'ü Geçici Madde 25 olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

rinden Türk Lirası olarak iade edilir. Bu miktarın tamamını ödememiş olanlar ise, geri kalan kısmını 32 yaşını doldurdukları yılın sonuna kadar tamamlarlar.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ek 1 inci madde hükmü gereğince 2 aylık temel askerlik eğitimine başlamış veya bu eğitimi tamamlamış olanlardan 10 000 Batı Alman Markının üstündeki miktar karşılığı kadar yabancı ülke parasını ödemiş olanlara geri ödeme yapılamaz. Ancak, bu miktarın altında ödeme yapanlar noksan ödemelerini 32 yaşını doldurdukları yılın sonuna kadar tamamlarlar.

GEÇİCİ MADDE 25. — Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce, ek 1 inci madde hükmünden yararlanarak temel askerlik eğitimine başlamış veya bu eğitimi tamamlamış olan yükümlüler hakkında 1111 sayılı Kanunun 3031 sayılı Kanunla değişik ilgili hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.»

MADDE 4. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

24 . 4 . 1988

T. Özal

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Devlet Bakanı

İ. K. Erdem

K. Oksay

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

V. Atasoy

Devlet Bakanı V.

Devlet Bakanı

M. Yazar

Y. Bozkurt Özal

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

A. Kahveci

M. Yazar

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

C. Çiçek

N. Kitapçı

Adalet Bakanı

Millî Savunma Bakanı

M. O. Sungurlu

E. Vuralhan

İçişleri Bakanı

Dışişleri Bakanı

M. Kalemli

A. M. Yılmaz

Maliye ve Gümrük Bakanı

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

A. K. Alptemoçin

H. C. Güzel

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

İ. S. Giray

B. Akarcalı

Ulaştırma Bakanı

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı

E. Pakdemirli

H. H. Doğan

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

Sanayi ve Ticaret Bakanı

İ. Aykut

Ş. Yürür

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Kültür ve Turizm Bakanı

F. Kurt

M. T. Titiz

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı : 78)

(Millî Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 26. — Tasarının Geçici Madde 25'i Geçici Madde 26 olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

